PALETTA

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GEORGIOS COSMAS
30 päivänä tammikuuta 1996 *

Sisällys

Alustavat huomiot ..... I - 2360

I — Asiaan sovellettava lainsäädäntö ..... I - 2360

II — Tosiseikat ..... I - 2363

III — Ennakkoratkaisukysymykset ..... I - 2366

IV — Vastaukset ennakkoratkaisukysymyksiin ..... I - 2367

A — Tutkittavaksi ottaminen ..... I - 2367

B — Ennakkoratkaisukysymykset ..... I - 2367

1) Ensimmäinen kysymys ..... I - 2367

Välttämättömästi välittömien rahaetuuksien käsite ..... I - 2367

2) Toinen kysymys ..... I - 2369

a) Lääkärintodistusten todistusvoima ..... I - 2369

i) Ongelmaa koskevat seikat ..... I - 2369

ii) Oikeuskäytäntö ..... I - 2370

b) Ehdotettu ratkaisu ..... I - 2373

3) Kolmas kysymys ..... I - 2377

Riidanalaisten säännösten ja suhteellisuusperiaatteen yhteensopivuus ..... I - 2377

Ratkaisuehdotus ..... I - 2380

* Alkuperäinen kieli: kreikka.

Alustavat huomiot

1. Bundesarbeitsgericht esittää tässä asiassa yhteisöjen tuomioistuimelle EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan ensimmäisen kohdan a ja b alakohdan samoin kuin kolmannen kohdan perusteella joukon ennakkoratkaisukysymyksiä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 [1] 22 artiklan 1 kohdan tulkinnasta ja yhteisöjen tuomioistuimen 3.6.1992 asiassa Paletta ym. antaman tuomion [2] (jäljempänä asiassa Paletta I annettu tuomio), joka koskee 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 [3] 18 artiklan 1—5 kohtaa, tulkinnasta samoin kuin siitä, ovatko nämä viimeksi mainitut säännökset suhteellisuusperiaatteen vastaisia.

2. Tässä oikeudenkäynnissä meillä ensinnäkin on tilaisuus täsmentää, mitä tarkoitetaan työnantajan velvollisuudella maksaa asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja välttämättömästi välittömiä etuuksia. Tämän lisäksi tarkastelen työnantajalla asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 5 kohdassa työnantajalle annetun mahdollisuuden lisäksi vedota seikkoihin, jotka merkitsevät väärinkäytöstä eli seikkoihin, joilla joko todistetaan tai joiden perusteella ainakin vahvasti oletetaan, että lääkärintodistukset, joissa todetaan työkyvyttömyys ja sen kesto, on myönnetty asianosaisen meneteltyä vilpillisesti. On siis vastattava kysymykseen siitä, merkitseekö mahdollisuus riitauttaa työntekijän asuinpaikan vakuutuslaitoksen lääkärin tekemä diagnoosi vain sitä, että työnantaja voi valitsemallaan lääkärillä tutkituttaa työntekijän. Lisäksi on tarkasteltava, ovatko asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohdan riidanalaiset säännökset suhteellisuusperiaatteen vastaisia siinä tapauksessa, ettei työnantaja voisi tehdä näin.

I — *Asiaan sovellettava lainsäädäntö*

3. Asetus N:o 1408/71 koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamista yhteisön alueella liikkuviin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä. Asetuksen viidennen perustelukappaleen mukaan "kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamissäännöt ovat osa jäsenvaltioiden kansalaisten vapaan liikkuvuuden periaatetta, ja niillä on tämän vuoksi myötävaikutettava heidän elämäntasonsa ja työolojensa parantumiseen takaamalla yhteisössä yhtäältä kaikille jäsenvaltioiden kansalaisille yhdenvertainen kohtelu erilaisten kansallisten lainsäädäntöjen osalta

1 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL 1971 L 149, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL 1983 L 230, s. 6).

2 — Asia C-45/90, Paletta ym. (Kok. 1992, s. I-3423).

3 — Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annettu asetus (EYVL 1971 L 74, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna edellä alaviitteessä 1 mainitulla asetuksella (ETY) N:o 2001/83.

ja takaamalla toisaalta työntekijöille ja heidän oikeudenomistajilleen mahdollisuus saada sosiaaliturvaetuuksia työ- ja asuinpaikasta riippumatta".

2. — —"

4. Asetuksen N:o 1408/71 22 artiklassa säädetään muun muassa luontois- tai rahaetuuksista työntekijän oleskellessa muualla kuin toimivaltaisessa valtiossa. Siinä säädetään konkreettisesti seuraavaa:

"1. Työntekijällä tai itsenäisellä ammatinharjoittajalla, joka täyttää toimivaltaisen valtion lainsäädännössä asetetut edellytykset oikeuden saamiseksi etuuksiin, ottaen tarpeen mukaan huomioon 18 artiklan säännökset, ja:

a) jonka tila tekee välttämättömäksi välittömät etuudet toisen jäsenvaltion alueella oleskelun aikana,

— — on oikeus:

i) toimivaltaisen laitoksen puolesta annettaviin luontoisetuuksiin oleskelu- tai asuinpaikan laitoksesta, sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti, ikään kuin hänet olisi vakuutettu siinä — —

ii) rahaetuuksiin toimivaltaisesta laitoksesta sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti — —

5. Asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohdassa, joissa säädetään asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä, säädetään seuraavaa:

"Rahaetuudet asuttaessa muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa

1. Saadakseen rahaetuuksia asetuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan työntekijän on kolmen päivän kuluessa työkyvyttömyyden alkamisesta käännyttävä asuinpaikan laitoksen puoleen antamalla ilmoitus työskentelyn lopettamisesta tai, jos toimivaltaisen laitoksen tai asuinpaikan laitoksen soveltamassa lainsäädännössä niin säädetään, työkyvyttömyyttä koskeva todistus, jonka hoitoa antava lääkäri antaa asianomaiselle henkilölle.

2. Jos asuinvaltiossa hoitoa antavat lääkärit eivät anna todistuksia työkyvyttömyydestä, sen, jonka etua asia koskee, on käännyttävä suoraan asuinpaikan laitoksen puoleen sen soveltamassa lainsäädännössä säädetyn ajan kuluessa.

Tämän laitoksen on saatettava heti työkyvyttömyys lääketieteellisesti todettavaksi ja laadituttettava 1 kohdassa tarkoitettu todistus. Tällaisen todistuksen tulee osoittaa työkyvyttömyyden todennäköinen kesto ja se on toimitettava viipymättä toimivaltaiselle laitokselle.

3. Tapauksissa, joissa 2 kohtaa ei sovelleta, asuinpaikan laitoksen on suoritettava, niin pian kuin mahdollista ja joka tapauksessa kolmen päivän kuluessa päivästä, jona asianomainen henkilö kääntyi sen puoleen, henkilön lääkärintarkastus niin kuin hänet olisi vakuutettu tässä laitoksessa. Tutkimuksen tekevän lääkärin todistus osoittaa erityisesti työkyvyttömyyden todennäköisen keston ja se toimitetaan asuinpaikan laitokselta toimivaltaiselle laitokselle kolmen päivän kuluessa tutkimuksesta.

4. Asuinpaikan laitoksen on tehtävä myöhemmin kaikki tarpeelliset hallinnolliset tarkastukset tai lääkärintarkastukset asianomaisesta henkilöstä, niin kuin hänet olisi vakuutettu tässä laitoksessa. Niin pian kuin se toteaa, että asianomainen henkilö kykenee palaamaan työhön, se ilmoittaa tästä viipymättä hänelle ja vastaavasti toimivaltaiselle laitokselle sekä toteaa päivän, jona tämän työkyvyttömyys lakkasi. Noudattaen, mitä 6 kohdassa säädetään, sille, jonka etua asia koskee, annettavaa tiedoksiantoa pidetään päätöksenä toimivaltaisen laitoksen puolesta.

5. Toimivaltaisella laitoksella säilyy kaikissa tapauksissa oikeus saada itse valita lääkäri asianomaisen henkilön tutkimiseen.

6. — —”

6. Totean, että edellä mainitun 18 artiklan pääasiallisin tunnusmerkki on se, että vaikka asianosainen saisi asuinpaikkansa hoitoa antavalta lääkäriltä työkyvyttömyystodistuksen, asuinpaikan laitoksen on kolmen päivän kuluessa teetettävä työntekijälle lääkärintarkastus, toimitettava sen tulos kolmen päivän kuluessa tarkastuksesta toimivaltaiselle laitokselle ja täsmennettävä työkyvyttömyyden todennäköinen kesto [4]. Niinpä ratkaiseva todistus ei ole hoitoa antavan lääkärin

4 — Saksan voimassa olevassa lainsäädännössä säädetään tietysti, että silloin kuin työntekijä oleskelee Saksan ulkopuolella työkyvyttömyytensä ilmetessä, hänen on välittömästi ilmoitettava työkyvyttömyyden ilmenemisestä samoin kuin sen todennäköisestä kestosta työnantajalleen sekä toimivaltaiselle vakuutuslaitokselle.

antama todistus, vaan asuinpaikan toimivaltaisen laitoksen asiantuntijalääkärin laatima todistus [5].

7. Asetuksen N:o 574/72 24 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Rahaetuudet työntekijöille oleskeltaessa muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa valtiossa

Täytäntöönpanoasetuksen 18 artiklan säännöksiä sovelletaan vastaavasti, kun kysymys on rahaetuuksien saamisesta asetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan mukaan. Noudattaen, mitä työkyvyttömyystodistuksen toimittamisvelvollisuudesta on säädetty, jäsenvaltion alueella oleskelevaa palkattua työntekijää tai itsenäistä ammatinharjoittajaa, joka ei työskentele tai harjoita siellä ammattitoimintaa, ei vaadita antamaan työskentelyn lakkaamista koskevaa tiedoksiantoa, jota tarkoitetaan täytäntöönpanoasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa."

8. 27.7.1969 annetun Lohnfortzahlungsgesetzin (jäljempänä LFZG) [6] 1 pykälän 1 momentin ensimmäisen alakohdan mukaan työntekijällä, joka on aloittanut työnteon, on oikeus saada palkkansa kuuden viikon ajan silloin, kun hän on estynyt tekemästä työtä sairaudesta aiheutuvan työkyvyttömyyden vuoksi, kun tämä työkyvyttömyys ei johdu työntekijän syyksi luettavasta seikasta.

9. LFZG:n 3 pykälän 1 momentin ensimmäisen kohdan mukaan työntekijän on välittömästi ilmoitettava työnantajalleen työkyvyttömyydestä ja sen ennakoidusta kestosta ja työntekijän on toimitettava tälle ennen työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kolmannen työpäivän päättymistä lääkärintodistus, jossa työkyvyttömyys samoin kuin sen ennakoitu kesto todetaan.

II — *Tosiseikat*

10. Italian kansalainen Vittorio Paletta (jäljempänä Paletta), työskenteli Saksan liittotasavallassa vuoden 1974 helmikuusta vuoden 1991 huhtikuuhun huoltomekaanikkona Brennet-nimisessä yrityksessä, jonka palveluksessa myös hänen vaimonsa ja kaksi täysikäistä lastansa olivat.

5 — Ks. julkisasiamies Mischon asiassa 22/86 Rindone, tuomio 12.3.1987, antaman ratkaisuehdotuksen 1 kohta (Kok. 1987, s. 1339) samoin kuin julkisasiamies Gulmannin edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antaman ratkaisuehdotuksen 5 kohta.

6 — Palkan maksamisen jatkamista koskeva saksalainen laki (Bundesgesetzblatt, I, s. 946), viimeksi muutettuna 20.12.1988 annetulla lailla (Bundesgesetzblatt, I, s. 2477).

11. Paletta, hänen vaimonsa ja lapsensa olivat 17.7.1989 alkaen Italiassa lomalla, jota heille oli myönnetty 12.8.1989 asti. Lomien aikana kaikki Palettan perheen jäsenet ilmoittautuivat sairaiksi; Paletta 7.8.1989, hänen vaimonsa 27.8.1989, poikansa 31.7.1989 ja tyttärensä 2.8.1989 alkaen.

12. Paletta lähetti yrityksensä vakuutuskassalle (jäljempänä Brennet) viisi lääkärintodistusta (attestati di malattia), jotka oli laadittu italiaksi ja jotka Unita sanitaria locale — Regione Calabria (jäljempänä USL) oli myöntänyt. Ensimmäinen eli 7.8.1989 päivätty lääkärintodistus saapui Brennetin vakuutuskassaan 15.8.1989. Lääkärintodistuksissa todettiin, että Paletta oli sairas, mutta niihin ei sisältynyt mitään mainintaa työkyvyttömyydestä. Yleisesti ottaen niissä todettiin, että kaikki asianosaiset olivat sairaita aina 25.9.1989 asti. Vakuutuskassa toimitti 7.8.1989 annetun todistuksen Brennetille, jota se myös oli pitänyt ajan tasalla ilmoitetuista sairauksista. Brennetin vakuutuskassa sai 6.10.1989 USL:ltä ilmoitukset lomakkeilla, joissa työkyvyttömyys todettiin ja joissa lisäksi vaadittiin rahaetuuksien maksamista kyseisen työkyvyttömyyden perusteella.

13. Brennet kieltäytyi maksamasta LFZG:n mukaista palkkaa sairausajalta ja vetosi Palettan työkyvyttömyyttä koskeviin vakaviin epäilyksiin. Brennet vetosi erityisesti siihen, että myöskin aiempina vuosina Paletta ja hänen perheenjäsenensä ilmoittautuivat kaikki samanaikaisesti sairaiksi oleskellessaan lähtömaassaan eli ollessaan lomalla. Tämä seikka horjuttaa Brennetin mielestä Bundesarbeitsgerichtin oikeuskäytännön mukaan lääkärintodistusten todistusvoimaa, joten työntekijän on toimitettava lisäselvityksiä työkyvyttömyydestään.

14. Paletta ja hänen perheenjäsenensä nostivat kanteen Brennetiä vastaan Arbeitsgericht Lörrachissa ja vaativat, että Brennetin oli jatkettava palkkojen maksamista Palettan ja hänen perheenjäseniensä sairauksien keston ajan eli 7.8.1989—16.9.1989 [7].

15. Arbeitsgericht Lörrach esitti 31.1.1990 tekemällään päätöksellä yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön seuraavista kysymyksistä:

"1) Onko yhteisöjen tuomioistuimen kolmannen jaoston 12.3.1987 asiassa 22/86 antamassa tuomiossa, siltä osin kuin se koskee neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohdan tulkintaa, vahvistamia periaatteita sovellettava kokonaisuudessaan tai

7 — Kyseessä on 3 837,60 Saksan markan suuruinen bruttosumma, josta on vähennettävä 2 389,53 Saksan markan nettosumma, jotka yrityksen sairauskassa oli maksanut.

osittain tapaukseen, jossa Saksan liittotasavallan 27.7.1969 annetun *Lohnfortzahlungsgesetz*in (Bundesgesetzblatt, I, s. 946, viimeksi muutettuna 20.12.1988 annetulla lailla [Bundesgesetzblatt, I, s. 2477]) 1 pykälän ja sitä seuraavien pykälien mukaan rahaetuuksien maksamiseen toimivaltainen laitos on työnantaja eikä sosiaaliturva-asioissa toimivaltainen laitos?

Erityisesti se kysyy,

2) Onko Saksan liittotasavallassa työntekijöiden osalta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti sairaustapauksessa palkan maksamisen jatkamista koskevien etuuksien maksamiseen toimivaltaisen laitoksen ratkaistava rahaetuuksia koskeva hakemus *Lohnfortzahlungsgesetz*in 1 pykälän ja sitä seuraavien pykälien mukaisesti siten, että se tosiasiallisesti ja oikeudellisesti perustaa ratkaisunsa palkansaajan asuinpaikan laitoksen tekemiin, työkyvyttömyyden ilmenemistä ja kestoa koskeviin toteamuksiin?

3) Siinä tapauksessa että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi: onko asia näin myös silloin kun työnantajalla, joka on toimivaltainen laitos kyseisen lain 1 pykälän mukaisten palkan maksamisen jatkamista koskevien etuuksien maksamiseen, ei tosiasiallisesti tai oikeudellisesti ole mitään muuta mahdollisuutta tarkistaa työkyvyttömyyden ilmenemisen toteamista kuin pyytää toimivaltaista sairauskassaa — jonka välittömänä tehtävänä tässä tapauksessa ei kuitenkaan ole maksaa etuuksia — tutkituttamaan palkansaaja asetuksen (ETY) N:o 574/72 18 artiklan 5 kohdassa tarkoitetulla toimivaltaisen laitoksen valitsemalla (asiantuntija)lääkärillä?"

16. Asiassa Paletta I antamassaan tuomiossa [8] yhteisöjen tuomioistuin antoi näihin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavan vastauksen:

"Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 18 artiklan 1—4 kohtaa on tulkittava niin, että asuinpaikan tai oleskelupaikan laitoksen suorittamat, työkyvyttömyyden ilmenemistä ja kestoa koskevat lääketieteelliset toteamukset sitovat toimivaltaista laitosta tosiasiallisesti ja oikeudellisesti myös siinä tapauksessa, että työnantaja on sosiaaliturvalaitoksen asemesta toimivaltainen laitos, kun toimivaltainen laitos ei tutkituta valitsemallaan lääkärillä kyseistä henkilöä, minkä se saman artiklan 5 kohdan perusteella voi tehdä."

8 — Mainittu edellä alaviitteessä 2.

17. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomion johdosta Arbeitsgericht Lörrach hyväksyi kanteen 25.8.1992 antamassaan tuomiossa.

18. Brennet haki muutosta tähän tuomioon Landesarbeitsgerichtiltä ja väitti, ettei yhteisöjen tuomioistuimen tuomiota voida tulkita niin, ettei työnantajalla olisi mitään keinoa esittää vastanäyttöä osoittaakseen, että palkan maksamisen jatkamista koskevia säännöksiä sovelletaan väärin. Brennet epäili myös, voidaanko asetusta N:o 1408/71, johon yhteisöjen tuomioistuin oli vedonnut, soveltaa tässä tapauksessa siltä osin kuin etuuksien välitön myöntäminen Palettalle ei ollut välttämätöntä. Brennet väitti vielä, että yhteisön asetuksissa säädettyjä muotomääräyksiä, jotka koskivat Palettan työkyvyttömyydestä työnantajalle tiedottamista, ei ollut noudatettu, joten työnantaja ei voinut käyttää yhteisön asetuksissa sille myönnettyä oikeutta teetättää lääkärintarkastusta.

19. Landesarbeitsgericht hylkäsi 23.8.1993 antamassaan tuomiossa Brennetin tekemän valituksen.

20. Brennet haki Bundesarbeitsgerichtiltä muutosta tuomioon.

III — *Ennakkoratkaisukysymykset*

21. Bundesarbietsgericht esitti tässä viimeksi mainitussa riidassa 27.4.1994 tekemällään päätöksellä [9] yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Siltä osin kuin asetuksen (ETY) N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdan soveltamisen edellytyksenä on välittömien etuuksien välttämättömyys, onko kyseistä säännöstä tulkittava niin, ettei asetusta (ETY) N:o 1408/71 enää sovelleta työntekijän palkan maksamisen jatkamiseen silloin, kun asiaan sovellettavan saksalaisen lainsäädännön mukaan etuudet erääntyvät vasta tietyn ajan (kolmen viikon) kuluttua työkyvyttömyyden ilmenemisestä?

2) Merkitseekö yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-45/90 3.6.1992 antamassa tuomiossa tekemä tulkinta 21.3.1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 18 artiklan 1—4 kohdasta ja 5 artiklasta sitä, että työnantajaa on kielletty esittämästä näyttöä väärinkäytöksen perustavien seikkojen olemassaolosta silloin, kun näistä seikoista voidaan varmuudella tai riittävän suurella todennäköisyydellä päätellä, ettei henkilö ollut työkyvytön?

9 — EYVL 1994 C 275, s. 12.

3) Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko 21.3.1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 18 artikla suhteellisuusperiaatteen (EY:n perustamissopimuksen 3 b artiklan kolmas alakohta) vastainen?"

IV — *Vastaukset ennakkoratkaisukysymyksiin*

A — *Tutkittavaksi ottaminen*

22. Palettan mukaan ennakkoratkaisukysymykset eivät olleet tarpeellisia, koska asiassa Paletta I antamassaan tuomiossa [10] yhteisöjen tuomioistuin on jo lopullisesti vastannut sille esitettyihin oikeudellisiin kysymyksiin. Niinpä kansallisten tuomioistuinten on tehtävä johtopäätökset tästä tuomiosta, kun ne ratkaisevat niiden käsiteltävänä olevan riidan. Tämän vuoksi ei ole tarpeellista eikä myöskään sopivaa vastata ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeviin kysymyksiin. Paletta kuitenkin myöntää sekä kansallisen tuomioistuimen harkintavallan laajuuden yhteisön oikeuden säännösten tulkintaa ja pätevyyttä koskevien kysymysten esittämisessä yhteisöjen tuomioistuimelle että yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan vastata näihin kysymyksiin.

23. Sen osalta, onko asian saattaminen yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi tarpeen, muistutan, että vakiintuneen oikeuskäytännön [11] mukaan kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on todeta, onko ennakkoratkaisutuomiosta niille riittävästi apua vai onko tarpeellista saattaa asia uudelleen yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

24. Tämä oikeuskäytäntö huomioon ottaen uskon, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä oli tässä tapauksessa todeta, oliko asiassa Paletta I annetussa tuomiossa tehdystä ratkaisusta sille riittävästi apua. Niinpä yhteisöjen tuomioistuimen on tutkittava aineellisesti Bundesarbeitsgerichtin esittämät ennakkoratkaisukysymykset.

B — *Ennakkoratkaisukysymykset*

1) Ensimmäinen kysymys

Välttämättömästi välittömien rahaetuuksien käsite

25. Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyrkii täsmentämään, miltä osin asetuksessa

10 — Mainittu edellä alaviitteessä 2.

11 — Ks. asia 29/68, Milch-, Fett- und Eierkontor, tuomio 24.6.1969 (Kok. 1969, s. 165, 3 kohta). Ks. lisäksi asia 283/81, CILFIT ym., tuomio 6.10.1982 (Kok. 1982, s. 3415, 10 kohta).

N:o 1408/71 säädetyt edellytykset sille, että työnantajan on jatkettava palkan maksamista työntekijän sairastuessa, täyttyvät.

26. Koska asiaan sovellettavan Saksan lainsäädännön mukaan palkka, joka on asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja ii alakohdassa tarkoitettu "rahaetuus", erääntyy kuukauden viimeisenä päivänä, Bundesarbeitsgericht katsoo, että asetuksen soveltamiseksi vaadittu edellytys eli etuuksien välittömän myöntämisen välttämättömyys jää kokonaan tai osittain täyttymättä.

27. Brennet väittää, että asetuksen N:o 1408/71 soveltaminen on tarkoituksellisesti rajattu koskemaan vain hätätapauksia. Toisin sanoen Brennet katsoo, että kun työntekijä oleskelee muussa jäsenvaltiossa kuin asuinvaltiossa, asuinvaltion laitos pysyy sairausetuuksien antamiseen toimivaltaisena laitoksena ja että vain hätätapauksissa oleskeluvaltion laitos voi antaa etuuksia. Näiden säännösten hengestä seuraa, että asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaa säädeleviä säännöksiä on tulkittava suppeasti niin, että asetusta sovelletaan vain tapauksiin, joissa etuuksien antaminen muutaman päivän määräajassa on välttämätöntä. Brennetin käsityksen mukaan näiden säännösten tavoitteena ei yhteisön oikeudessa säädetyn monitahoisen menettelyn mukaisesti voi olla sellaisista tapauksista sääteleminen, joissa sairauden alkamisen ja sen päivän välillä, jona etuudet erääntyvät, kuluu yli kolme viikkoa. Näiden toteamusten jälkeen Brennet huomauttaa, että Palettan hakemat etuudet erääntyivät Saksan lainsäädännön mukaan vasta 31.8.1989 eli 24 päivää sairauden alkamisen (7.8.1989) jälkeen.

28. Nämä perustelut eivät vaikuta minusta vakuuttavilta. Asetuksen N:o 1408/71 asiaankuuluvien säännösten sanamuoto ja asetuksen tavoitteet eivät mitenkään tue Brennetin ehdottamaa suppeaa tulkintaa.

29. Yhteisön voimassa olevan oikeuden mukaan työntekijällä, joka sairastuu, on oikeus rahaetuuksiin, jotka yhteisöjen tuomioistuimen toteamalla tavalla [12] "on pääasiallisesti tarkoitettu korvaamaan sairaan työntekijän palkan menetys" ja siis varmistamaan hänen tavanomainen toimeentulonsa [13]. Etuuden on oltava välttämättömästi välitön, koska sairauden ja siitä johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi työntekijä menettää oikeutensa palkkaan; tämä menetys korvataan rahaetuuksien maksamista koskevan säännöksen mukaisesti. Jos hyväksyisimme Brennetin kannan, päätyisimme siihen järjettömään lopputulokseen, että vain sellaisella työntekijällä olisi oikeus saada palkkansa, joka sattumalta sairastuu palkan maksamista tai sen erääntymistä edeltävinä viimeisinä päivinä; myös komissio on pitänyt tätä järjettömänä.

12 — Ks. asia 61/65, Vaassen-Göbbels, tuomio 30.6.1996 (Kok. 1966, s. 377).

13 — Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että "palkan maksamisen jatkaminen työntekijälle tämän sairastuessa kuuluu perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitetun palkan käsitteeseen" ja että työnantaja maksaa tämän palkan työntekijälle työsuhteen perusteella; ks. asia 171/88, Rinner-Kühn, tuomio 13.7.1989 (Kok. 1989, s. 2743, 7 kohta).

30. Tämän vuoksi ei ole annettava mitään merkitystä sille päivämäärälle, jona työntekijä voisi asianosaisen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella vaatia palkkansa maksamista, jos hän ei olisi sairastunut. Asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan suppean tulkinnan takia turva, jonka yhteisön lainsäätäjä pyrki takaamaan työntekijöille tämän asetuksen asiaankuuluvilla säännöksillä, menettäisi muussa tapauksessa merkityksensä.

2) Toinen kysymys

31. Toinen kysymys koskee jälleen ja tyhjentävästi jäsenvaltion antamien, työkyvyttömyyttä koskevien lääkärintodistusten todistusvoimaa ja asianosaisen työnantajan mahdollisuutta esittää näyttöä "väärinkäytöksen" perustavista seikoista.

a) Lääkärintodistusten todistusvoima

i) Ongelmaa koskevat seikat

32. Kansallinen tuomioistuin vetoaa Bundesarbeitsgerichtin oikeuskäytäntöön ja asiaankuuluvaan kansalliseen lainsäädäntöön sekä esittää työkyvyttömyyden osoittavan lääkärintodistuksen näyttöarvon osalta, että tällä todistuksella työntekijä voi periaatteessa osoittaa, että edellytykset LFZG:n 1 pykälän 1 momentin mukaiselle palkan maksamisen jatkamiselle täyttyvät. Kansallinen tuomioistuin lisää kuitenkin, että työnantaja voi "väärinkäytöstapauksessa" kiistää lääkärintodistuksessa todetun työkyvyttömyyden olemassaolon. Tässä tarkoituksessa työnantaja voi vedota seikkoihin, jotka todistavat, ettei työntekijä ole työkyvytön tai joiden perusteella voidaan joka tapauksessa vakavasti epäillä kyseistä seikkaa, tai näyttää toteen tällaiset seikat. Työntekijän on tällöin esitettävä lisänäyttöä työkyvyttömyydestä, johon hän vetoaa.

33. Niinpä työnantaja voi Bundesarbeitsgerichtin ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä antamien muiden esimerkkien mukaan vedota seikkoihin, joista työnantajan mielestä ilmenee, että hoitoa antava lääkäri on antanut todistuksen työkyvyttömyyttä koskevan virheellisen arvioinnin perusteella, että asianomainen on menetellyt vilpillisesti saadakseen tämän todistuksen tai että väärinkäytöksen olemassaoloa koskevat epäilykset aiheutuvat työntekijän toistuvasta menettelystä.

34. Bundesarbeitsgericht katsoo, ettei yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä todeta, onko väärinkäytöksen olemassaoloon vetoaminen mahdotonta, ja Bundesarbeitsgericht ottaa esille lääkärintodistuksen todistusvoimaa koskevan kysymyksen. Tämän seurauksena se kysyy, sitovatko todistukseen sisältyvät, tosiasioita koskevat toteamukset ehdottomasti tuomioistuinta riippumatta siitä, mikä sen oma käsitys asiasta on, mikä sulkisi pois oikeudellisen seikan väärinkäyttöä koskevan perustelun, vai onko tähän perusteluun mahdollista vedota.

35. Komissio katsoo osaltaan, että tähän viimeksi mainittuun, oikeudellisen seikan väärinkäyttöä koskevaan perusteluun on mahdollista vedota vain poikkeustapauksissa, eli silloin kun työkyvyttömyystodistuksessa on ilmeinen epätarkkuus tai kun työntekijä on turvautunut vilpilliseen menettelyyn. Saksan hallitus ja Brennet sen sijaan pitävät äärimmäisen rajoittavana sitä, että tähän perusteluun voitaisiin vedota vain tällaisissa poikkeustapauksissa. Lisäksi ne väittävät, että vakavat epäilyt riittävät horjuttamaan työkyvyttömyystodistuksen todistusvoimaa.

36. Kansallisen tuomioistuimen sekä Saksan hallituksen mukaan tällaiseen ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä tarkoitettuun väärinkäytökseen vetoaminen ei ole yhteisön asetusten tavoitteiden vastaista. Siitä, ettei tähän perusteluun voitaisi vedota, sen sijaan seuraisi työntekijöiden eriarvoista kohtelua, koska ne, jotka sairastuvat ulkomailla oleskelunsa aikana, olisivat edullisemmassa asemassa siltä osin kuin heidän lääkärintodistuksillansa olisi suurempi todistusvoima kuin vastaavien saksalaisten viranomaisten antamilla todistuksilla. Kansallisen tuomioistuimen epäilyt johtuvat juuri tästä, varsinkin kun on totta, että asetuksen N:o 1408/71 tavoite on sekä taata jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertainen kohtelu kansallisten lainsäädäntöjen säännösten osalta samoin kuin työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä mahdollisuus saada sosiaaliturvaetuuksia työ- ja asuinpaikasta riippumatta.

ii) Oikeuskäytäntö

37. Asiassa Rindone antamassaan tuomiossa [14] yhteisöjen tuomioistuin vahvisti tiettyjä oleellisia lääkärintodistusten todistusvoimaa koskevia periaatteita [15]. Konkreettisesti ottaen yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jäsenvaltioiden laitosten välisen yhteistoiminnan on oltava lojaalia, sen on perustuttava molemminpuoliseen luottamukseen [16] ja että jäsenvaltioiden viranomaisten on tunnustettava oikeiksi ilmoitukset, jotka muiden jäsenvaltioiden viranomaiset antavat yhteisön säännösten mukaisesti. Asetuksen N:o 574/72 18 artiklan mukaisesti annettujen todistusten todistusvoima on määritelty juuri näiden periaatteiden pohjalta; todistusvoimaa voidaan horjuttaa vain, jos työnantaja käyttää 18 artiklan 5 kohdassa sille myönnettyä mahdollisuutta.

38. Konkreettisesti ottaen yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi kannan, jonka mukaan asuinpaikan (tai oleskelupaikan) laitoksen antama todistus olisi pelkkä asiantuntijalausunto, jonka arvioiminen kuuluisi toimivaltaiselle laitokselle. Se siis katsoi, että "asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 1—4 kohtaa on

14 — Mainittu edellä alaviitteessä 5; olennaiselta osaltaan asia koski työntekijän työkyvyttömyyden ilmenemisen ja keston määrittelyä Saksan liittotasavallassa samoin kuin siihen liittyviä sellaisia rahaetuuksia, joita työntekijä saattoi vaatia asetuksen N:o 574/72 18 artiklan perusteella.

15 — Kuten julkisasiamies Gulmann totesi edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antamansa ratkaisuehdotuksen 12 kohdassa.

16 — Tämä ilmenee nimenomaisesti asetuksen N:o 1408/71 84 artiklan 2 kohdasta ja perustamissopimuksen 5 artiklasta, kun niitä luetaan yhdessä.

tulkittava niin, että jos toimivaltainen laitos ei käytä 5 kohdassa säädettyä oikeutta tutkituttaa valitsemallaan lääkärillä asianosaista henkilöä, asuinpaikan laitoksen tekemät, työkyvyttömyyden ilmenenistä ja kestoa koskevat lääketieteelliset toteamukset sitovat toimivaltaista laitosta tosiasioiden ja oikeusseikkojen osalta" [17]. Asiassa Paletta I antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi [18], että tilanteessa, jossa työnantaja on etuuksien maksamiseen toimivaltainen laitos, kyseiset todistukset sitovat sitä, jos se ei ole tutkituttanut valitsemallaan lääkärillä asianosaista henkilöä, minkä se voi tehdä 18 artiklan 5 kohdan perusteella.

39. Asiassa Rindone antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi seuraavaa: "Tulkinnan on oltava tällainen myös sen päämäärän vuoksi, jota asetuksen N:o 574/72 18 artiklassa samoin kuin asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa tavoitellaan. Jos toimivaltainen laitos voisi vapaasti jättää hyväksymättä asuinpaikan laitoksen teetättämän työkyvyttömyyden toteamisen, tästä voisi seurata — — näyttövaikeuksia työntekijälle, joka sillä välin on palautunut työkykyiseksi. Yhteisön lainsäädännöllä pyritään kuitenkin poistamaan juuri näitä vaikeuksia. Tällaista tilannetta ei voitaisi hyväksyä, sillä se vahingoittaisi siirtotyöläisten mahdollisimman täydellisen vapaan liikkuvuuden toteutumista; kyseinen periaate kuuluu yhteisön perusperiaatteisiin [19]."

40. Muutama päivä asiassa Paletta I annetun tuomion jälkeen yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi asiassa V vastaan Parlamentti 19.6.1992 antamassaan tuomiossa [20] Euroopan yhteisöjen henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 59 artiklan säännöksiä käyttämällä näissä kahdessa tuomiossa (Rindone ja Paletta I) ilmaistua, lääkärintodistusten todistusvoimaa koskevaa periaatetta [21]. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti [22], että "sen sijaan, että [henkilöstösääntöjen 59 artiklassa] säädettäisiin siitä, että hallintoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta huomioon lääkärintodistusta, kun siinä ei mainita kyseisen työntekijän työkyvyttömyyden lääketieteellisiä syitä, kyseisessä artiklassa säädetään hallintoviranomaisen oikeudesta tutkituttaa valitsemallaan lääkärillä kyseinen työntekijä. Näin ollen on pääteltävä, että se, että parlamentti kieltäytyi hyväksymästä lääkärintodistusta — — ilman, että se käytti oikeuttaan teetättää V:lle lääkärintarkastus, on henkilöstösääntöjen 59 artiklan vastaista" [23].

41. Edellä mainitusta oikeuskäytännöstä seuraa, että lääkärintodistus luo sen hyväksi, joka todistukseen vetoaa, olettamuksen todistuksessa esitettyjen seikkojen oikeelli-

17 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu asia Rindone, tuomion 15 kohta. Ks. myös asia 28/85, Deghillage, tuomio 11.3.1986 (Kok. 1986, s. 991, 17 ja 18 kohta).

18 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia, tuomion 28 kohta.

19 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu asia Rindone, tuomion 13 kohta. Ks. myös julkisasiamies Mischon samassa asiassa esittämän ratkaisuehdotuksen 3 ja 4 kohta. Ks. myös asia 284/84, Spruyt, tuomio 25.2.1986 (Kok. 1986, s. 685, 18 kohta) samoin kuin edellä alaviitteessä 2 mainittu asia Paletta I, tuomion 24 kohta.

20 — Asia C-18/91 P, V v. parlamentti (Kok. 1992, s. I-3997), joka koski muutoksenhakua yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökseen, jossa hylättiin muutoksenhakija V:n, joka oli Euroopan parlamentin entinen työntekijä, nostama kanne, jossa vaadittiin kumoamaan V:n tapausta tutkivan työkyvyttömyyslautakunnan kertomus samoin kuin useat sellaiset päätökset, joissa parlamentti oli kieltäytynyt muun muassa hyväksymästä asianosaisen esittämää, työnteon keskeyttämistä koskevaa lääkärintodistusta.

21 — Tuomion 32 kohta.

22 — Tuomion 33 kohta.

23 — Ks. myös asia 271/87, Fedeli v. parlamentti, tuomio 27.4.1989 (Kok. 1989, s. 993).

suudesta ja sen menettelyn lainmukaisuudesta, jossa nämä seikat on todettu [24]. Tämä olettamus voidaan kuitenkin syrjäyttää, jos työnantaja käyttää oikeuttaan vaatia, että sen valitsema lääkäri tutkii työntekijän.

42. Näin ollen ainoa mahdollinen tulkinta asioissa Rindone ja Paletta I annetuista tuomioista on se, että 18 artiklassa on säännöksiä, jotka koskevat paitsi niitä toimia, jotka muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa sairastuvien työntekijöiden on toteutettava näyttääkseen toteen työkyvyttömyytensä, myös todistusvoimaa, joka toimivaltaisen laitoksen on annettava asuinpaikan laitoksen antamalle todistukselle [25].

43. Komissio esittää, että silloin kuin työnantaja on rahaetuuksien maksamiseen toimivaltainen laitos, työnantaja ei voi ajoissa käyttää tehokkaasti asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 5 kohdassa annettua mahdollisuutta, koska oleskeluvaltion laitoksen voi olla vaikea määritellä, mikä on toimivaltainen laitos Saksassa.

44. Asiassa Paletta I antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin korosti [26], että ne vaikeudet, joita työnantajalla on sen yrittäessä käyttää tehokkaasti 18 artiklan 5 kohdassa sille myönnettyä oikeutta, "eivät voi asettaa kyseenalaiseksi tämän asetuksen jonkin säännöksen tulkintaa sellaisena kuin se ilmenee asetuksen sanamuodosta ja tavoitteesta". Yhteisöjen tuomioistuin jatkoi: "Tällaiset käytännön ongelmat voidaan sitä paitsi ratkaista toteuttamalla kansallisia tai yhteisön toimia, joilla pyritään parantamaan tiedottamista työnantajille ja helpottamaan näiden turvautumista asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 5 kohdassa säädettyyn menettelyyn."

45. Asetuksen N:o 574/72 18 artiklassa työnantajalle annetun oikeuden käyttämisen käytännön vaikeuksien osalta julkisasiamiehet Mischo [27] ja Gulmann [28] katsoivat, että nämä vaikeudet voitiin voittaa joko muuttamalla tätä säännöstä asetuksen N:o 1408/71 80 ja 81 artiklassa säädetyssä siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnassa, asetuksen N:o 1408/71 84 artiklassa säädetyissä erityisissä yhteistoimintamenettelyissä tai jäsenvaltion yksipuolisesti toteuttamilla toimenpiteillä [29].

24 — Yhteisöjen tuomioistuin korosti tätä olettamusta edellä alaviitteessä 20 mainitussa asiassa V vastaan parlamentti antamansa tuomion 34 kohdassa.

25 — Julkisasiamies Gulmann korosti juuri tätä edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antamansa ratkaisuehdotuksen 6 kohdan lopussa.

26 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia, tuomion 27 kohta. Ks. myös asia C-228/88, Bronzino, tuomio 22.2.1990 (Kok. 1990, s. I-531, 14 kohta) ja asia C-236/88, komissio v. Ranska, tuomio 12.7.1990 (Kok. 1990, s. I-3163, 17 kohta).

27 — Ks. julkisasiamiehen edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antaman ratkaisuehdotuksen 22—26 kohta.

28 — Ks. julkisasiamiehen edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antaman ratkaisuehdotuksen 8—12 kohta.

29 — Tämän ongelman ratkaisemiseksi ei kaikesta tästä huolimatta ole toteutettu mitään yhteisön toimea tuon jälkeen eikä mitään kehitystä ole odotettavissa lähitulevaisuudessakaan. Kuten sekä komissio (huomautustensa 29 kohdassa) että neuvosto huomauttivat istunnossa, ainoastaan Saksassa lainsäätäjä on tähän päivään mennessä toteuttanut joitakin tämän suuntaisia toimenpiteitä.

b) Ehdotettu ratkaisu

46. Tarkastelen nyt kysymystä siitä, missä määrin työnantajalle annettu mahdollisuus kumota asetuksen N:o 574/72 18 artiklassa vahvistettu olettamus merkitsee vain sitä, että työnantaja voi käyttää sille annettua oikeutta vaatia, että sen valitsema lääkäri tutkii työntekijän, vai voiko lääkärintodistuksen todistusvoiman horjuttamiseksi myöskin riittää, että osoitetaan toteen sellaisten seikkojen olemassaolo, jotka Bundesarbeitsgerichtin käyttämää sanaa toistaen perustavat "väärinkäytöksen".

47. Olen sitä mieltä, että asetuksen N:o 574/72 18 artiklassa vahvistetun, esitettyjen lääkärintodistusten oikeellisuutta koskevan olettamuksen vuoksi on täysin mahdotonta vedota seikkoihin, joiden vuoksi voidaan vakavasti epäillä todistuksessa todettujen seikkojen oikeellisuutta.

48. Todistusten oikeellisuutta koskevan kyseisen olettamuksen vahvistaminen ei sitä vastoin sulje pois mahdollisuutta vedota seikkoihin, jotka varmuudella osoittavat sellaisten puutteiden olemassaolon, jotka vaikuttavat esitetyn työkyvyttömyystodistuksen pätevyyteen.

49. Tarkemmin ottaen katson, että 18 artiklan 5 kohdan mahdollisuutta lukuun ottamatta ainoa työnantajan käytettävissä oleva mahdollisuus on toisaalta vedota sellaisten oleellisten muotoseikkojen puuttumiseen, jotka ovat välttämättömiä lääkärintodistuksen pätevänä pitämiseksi ja jotka koskevat itse asianosaista eli todistuksessa on sellaisia puutteita, ettei sitä voitaisi pitää pätevänä sen esittäneen työntekijän kannalta. Kyse on tapauksista, joissa esitetyssä todistuksessa on sellaisia virheellisyyksiä — todistuksessa mainitaan esimerkiksi jonkun toisen henkilön suku- tai etunimi tai syntymäaika tai siinä jopa on virheellinen päivämäärä —, ettei edes se, joka esittää todistuksen, voi väittää, että hänellä olisi sen nojalla oikeuksia.

50. Työnantaja voi toisaalta vielä todistuksen sanamuodosta huolimatta vedota muihin seikkoihin, jotka ilmenevät todistuksen antaneen jäsenvaltion julkisen toimielimen asiakirjasta, jossa todetaan tavalla, jota ei enää voida riitauttaa tuomioistuimessa tai muilla prosessuaalisilla keinoilla, että todistuksessa mainitut seikat eivät vastaa todellisuutta.

51. Tähän ryhmään on luokiteltava tapaukset, joissa työnantajan vilpittömässä mielessä hyväksymästä lääkärintodistuksesta huolimatta muut seikat osoittavat kiistatta, ettei työkyvyttömyyttä ole ollut, koska todistus on saatu vilpillisesti; tässä tapauksessa se, joka vetoaa todistukseen ja joka on toiminut näin, ei enää voisi roomalaisen oikeuden periaatteen "fraus omnia corrumpit" (vilppi muuttaa kaiken) mukaan vedota yhteisön

lainsäädännön säännöksissä annettuun turvaan [30]. Asia on näin esimerkiksi silloin, kun lääkäriä rangaistaan kurinpitomenettelyn päätteeksi tai kun rikosoikeudenkäynnissä todetaan, että hän on antanut kyseisen todistuksen lainvastaisesti [31].

52. Uskon, että katsoessaan, että tällaisiin seikkoihin vetominen on mahdollista ja salliessaan näin ollen sen, että rahaetuuksien maksamiseen toimivaltainen laitos eli tässä tapauksessa työnantaja voi vedota edellä esitettyjen seikkojen kaltaisiin tosiseikkoihin, yhteisöjen tuomioistuin välttää sen, että "yhteisön oikeutta sovelletaan järjenvastaisesti ja niin, että soveltamisessa jätettäisiin hyväksymättä kuitenkin selvät ja kiistattomat tosiseikat" [32].

53. Hyväksyn myös julkisasiamies Mischon ja julkisasiamies Gulmannin asiassa Paletta I esittämissä ratkaisuehdotuksissa tältä osin esittämät perustelut. Konkreettisesti ottaen julkisasiamies Mischo [33] tarkasteli sitä, mitä "asuinpaikan laitoksen toteamaa työkyvyttömyyttä koskevien vakavien ja perusteltujen epäilyjen" tapauksessa on tehtävä. Kuten hän korosti, "pelkkien epäilysten olemassaolo ei voisi riittää siihen, että asuinpaikan laitoksen toteamukset eivät enää sitoisi toimivaltaista laitosta", koska sillä on käytössään 18 artiklan 5 kohdassa annettu mahdollisuus tutkituttaa valitsemallaan lääkärillä asianomainen henkilö. Julkisasiamies jatkoi huomauttaen, että "toimivaltainen laitos (joka ei ole teetättänyt 5 kohdassa säädettyä tarkastusta) voi asettaa kyseenalaisiksi asuinpaikan laitoksen toteamukset vain, jos niihin on päädytty asuinpaikan laitosta erehdyttäneen vilpillisen menettelyn seurauksena ja/tai jos ne myöhemmin osoittautuivat selvästi virheellisiksi". Lopuksi julkisasiamies toteaa: "Minusta on itse asiassa hyvin vaikeata myöntää, että tapauksessa, jossa toimivaltainen laitos on luottanut asuinpaikan laitoksen toteamuksiin ja jossa sillä ei ennalta ollut mitään syytä tutkituttaa valitsemallaan lääkärillä asianomaista henkilöä — tämän tutkimuksen tulisi 18 artiklan mukaisessa järjestelmässä kuitenkin olla poikkeuksellista — todistuksen toteamukset sitoisivat toimivaltaista laitosta vaikka osoittautuisi kiistattomaksi, että toteamukset ovat virheellisiä ja että niihin on päädytty vilpillisen menettelyn seurauksena [34]."

54. Oikeuskäytäntö tukee edellä tarkasteltua kantaa. Hyvä esimerkki tästä on ratkaisu,

30 — Yhteisöjen tuomioistuin ei ole nimenomaisesti hyväksynyt tätä julkisasiamies Darmonin (ks. hänen asiassa 130/88, Van de Bijl, tuomio 27.9.1989 [Kok. 1989, s. 3039] antamansa ratkaisuehdotuksen 17 kohta) ja julkisasiamies Mischon (ks. hänen edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antamansa ratkaisuehdotuksen 34 kohta) ehdottamaa periaatetta.

31 — Edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antamansa ratkaisuehdotuksen 12 kohdan lopussa julkisasiamies Gulmann korosti sitä, että "sekä periaatteiden että käytännöllisten seikkojen vuoksi on hyviä syitä sille, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka toimielimet ovat antaneet nämä todistukset ja jossa seikat, joita nämä todistukset koskevat, ovat tapahtuneet, tarkastuttavat jälkikäteen tällaisia todistuksia".

32 — Ks. julkisasiamies Mischon edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antaman ratkaisuehdotuksen 34 kohta.

33 — Ks. julkisasiamiehen edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antaman ratkaisuehdotuksen 27 ja sitä seuraavat kohdat.

34 — Edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I annetun ratkaisuehdotuksen 29 kohta.

jonka yhteisöjen tuomioistuin antoi asiassa Van de Bijl [35] esitettyyn kysymykseen; kyseinen asia koski todistusjärjestelmää, joka tiettyjen kohtien osalta muistutti asetuksen N:o 574/72 18 artiklan järjestelmää. Tuossa asiassa esitettiin muun muassa kysymys siitä, onko vastaanottajana olevan jäsenvaltion myönnettävä lupa, joka on välttämätön rakennusmaalarin ammatin itsenäiselle harjoittamiselle vastaanottajana olevan jäsenvaltion alueella, lähtövaltion antaman todistuksen perusteella [36], vaikka tässä todistuksessa on asianosaisen henkilön lähtövaltiossa harjoittaman ammatillisen toiminnan todellista kestoa koskevia selviä virheellisyyksiä tai puutteita. Tuomiossaan yhteisöjen tuomioistuin korosti seuraavaa: "Lähtövaltion antamaan todistukseen sisältyvät toteamukset siis periaatteessa sitovat vastaanottajana olevaa valtiota ——, tai muuten todistus menettää tehokkuutensa [37]." Myöhemmin yhteisöjen tuomioistuin täsmensi seuraavaa: "Silloin kun vastaanottajana oleva jäsenvaltio päätyy objektiivisten seikkojen perusteella katsomaan, että esitetyssä todistuksessa on selviä virheellisyyksiä, se voi kääntyä lähtövaltion puoleen pyytääkseen lisätietoja [38]." Huolimatta siitä, ettei asiaankuuluvissa säännöksissä [39] nimenomaisesti säädetty asiasta, yhteisöjen tuomioistuin toisin sanoen myönsi, että joissakin täysin poikkeuksellisissa tapauksissa lähtövaltion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus ei sido jäsenvaltiota. Konkreettisesti ottaen yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaa: "Vastaanottajana olevan jäsenvaltion velvollisuutena ei tällaisissa olosuhteissa voi itse asiassa olla niiden seikkojen huomiotta jättäminen, jotka ovat ilmenneet sen omalla alueella ja joilla on välittömästi merkitystä lähtömaassa täyttyneen ammattitoiminnan ajanjakson todelliselle ja varsinaiselle luonteelle [40]." Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin korosti, että "vastaanottajana olevan jäsenvaltion —— velvollisuutena ei ole automaattisesti myöntää haettua lupaa, kun esitetyssä todistuksessa on selvä virhe siltä osin kuin siinä todetaan, että direktiivissä tarkoitettu henkilö on lähtövaltiossa harjoittanut ammattitoimintaa tietyn ajan, jos on selvää, että tämän saman ajanjakson aikana tämä henkilö on harjoittanut ammattitoimintaa vastaanottajana olevan jäsenvaltion alueella" [41].

55. Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi asiassa Lair antamassaan tuomiossa [42] selvästi todennut, että "kyseiset yhteisön säännökset

35 — Edellä alaviitteessä 30 mainittu asia, tuomion 26 kohta.

36 — Tätä lupaa oli vaadittu itsenäisten ammatinharjoittajien toimintaan ISIC pääryhmiin 23—40 (teollisuus ja pienteollisuus) kuuluvassa tuotanto- ja jalostusteollisuudessa sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä 7 päivänä heinäkuuta 1964 annetun neuvoston direktiivin 64/427/ETY (EYVL 1964 117, s. 1863) asiaankuuluvien säännösten nojalla.

37 — Tuomion 22 kohta.

38 — Tuomion 24 kohta.

39 — Kyse oli edellä alaviitteessä 36 mainitun direktiivin 64/427/ETY säännöksistä.

40 — Tuomion 26 kohta.

41 — Tuomion 27 kohta.

42 — Asia 39/86, Lair, tuomio 21.6.1988 (Kok. 1988, s. 3161, 43 kohta). Tuossa asiassa yhteisöjen tuomioistuin korosti ensinnäkin sitä, ettei yhteisön oikeudessa sallita sitä, että jäsenvaltiot asettavat yliopistollisia opintoja koskevan tuen saamisen edellytykseksi sen, että henkilö on sitä ennen työskennellyt tietyn vähimmäisajan jäsenvaltion alueella. Tämän jälkeen, hyväksyttyään niiden jäsenvaltioiden perustelut, jotka olivat esittäneet huomautuksensa "estääkseen tietyt väärinkäytökset, joita voisi esiintyä esimerkiksi silloin, kun objektiivisten seikkojen perusteella voidaan osoittaa, että työntekijä tulee tiettyyn jäsenvaltioon pelkästään siksi, että hän hyvin lyhyen työssäolon jälkeen saisi etuja opiskelijoiden tukijärjestelmästä", yhteisöjen tuomioistuin korosti, että "kyseiset yhteisön säännökset eivät koske tällaisia väärinkäytöksiä".
Yhteisöjen tuomioistuin on muuten toistuvasti aiemmin katsonut, ettei kukaan voi vedota johonkin oikeuteen tällaisessa väärinkäytöstapauksessa. Ks. henkilöiden vapaan liikkumisen osalta esim. asia 33/74, Van Binsbergen, tuomio 3.12.1974 (Kok. 1974, s. 1299, 13 kohta) ja asia 115/78, Knoors, tuomio 7.2.1979 (Kok. 1979, s. 399, 25 kohta) samoin kuin tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta asia 229/83, Leclerc ym, tuomio 10.1.1985 (Kok. 1985, s. 1, 27 kohta).

eivät koske" väärinkäytöksiä, jotka on näytetty toteen "objektiivisten seikkojen" avulla [43].

56. Hyväksymäni katsontakanta sulkee tämän vuoksi pois sen mahdollisuuden, että työnantaja voi kumota työntekijän esittämien, työkyvyttömyyttä koskevien lääkärintodistusten oikeellisuutta koskevan olettamuksen vetoamalla seikkoihin, joista varmuuden asemesta ilmenee ainoastaan suurella todennäköisyydellä, että kyseessä on väärinkäytös.

57. Kansallinen tuomioistuin, Saksan hallitus ja Brennet vetoavat lääkärintodistusten todistusvoimaan liittyviin kansallisiin prosessisäännöksiin ja esittävät, että työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi kyseisille todistuksille on annettava sama todistusvoima riippumatta siitä, missä työntekijät sairastuvat — tässä tapauksessa tuomioistuimella on oikeus Saksan lainsäädännön mukaan arvioida todistuksia haluamallansa tavalla —, eikä sillä ole väliä, onko ne annettu etuuksien maksamiseen toimivaltaisen jäsenvaltion alueella vai ovatko toisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset antaneet ne.

58. Saksan hallituksen asiamies esitti istunnossa, että jos ulkomaalaisten viranomaisten todistuksilla olisi suurempi todistusvoima kuin kansallisen viranomaisen todistuksilla, ulkomaalaisten todistusten totuudenmukaisuus voitaisiin osoittaa vain rikosoikeudenkäynnissä ja poikkeustapauksissa työriitoja käsittelevissä tuomioistuimissa käytävässä oikeudenkäynnissä. Tämä merkitsisi kuitenkin puuttumista kansalliseen prosessioikeuteen, mikä ei olisi tarpeellista yhteisön oikeuden perusvapauksien toteutumisen takaamiseksi. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on joka tapauksessa sitä sitovien kansallisten prosessisäännösten nojalla arvioida samalla sekä esitettyä todistusta että työnantajan esittämiä vastaväitteitä.

59. Komissio päätyy samoihin lopputuloksiin (komission huomautusten 44 kohta) eli siihen, että asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdan ii alakohdassa säädetään, että oikeudesta toimivaltaisen laitoksen maksamiin rahaetuuksiin säädetään toimivaltaisen laitoksen soveltaman lainsäädännön säännöksissä. Komissio jatkaa, että tällä käsityksellä ei pelkästään viitata toimivaltaisen valtion aineelliseen oikeuteen vaan myös sen prosessioikeuteen, mukaan lukien näytön arvioimista koskeviin säännöksiin. Täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen 18 artikla koskee ainoastaan sitä osaa menettelystä, joka välttämättäkin tapahtuu asianosaisen henkilön oleskelupaikalla. Komissio

43 — Myös julkisasiamies Mischo mainitsi tämän asian edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa Paletta I antamansa ratkaisuehdotuksen 32 kohdassa. Ks. myös julkisasiamies Darmonin asiassa 81/87, Daily Mail, tuomio 27.9.1988 (Kok. 1988, s. 5483) antama ratkaisuehdotus, jossa julkisasiamies ehdotti yhteisöjen tuomioistuimelle, että tämä toteaisi yhtiön keskushallinnon siirtämisen toiseen jäsenvaltioon voivan olla yksi tapa harjoittaa sijoittautumisoikeutta, ellei muuta johdu kansallisen tuomioistuimen toimivallasta arvioida, onko "tietyssä tapauksessa ja kyseinen asiayhteys huomioon ottaen kyseessä lain käyttäminen väärin tai sen rikkominen, ja onko tarvittaessa katsottava, ettei yhteisön oikeutta ole sovellettava" (9 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi kuitenkin toisin sijoittautumisoikeutta eikä se vastannut tähän kysymykseen. Ks. tästä myös asia C-8/92, General Milk Products, tuomio 3.3.1993 (Kok. 1993, s. I-779, 22 kohta), samoin kuin asiaan liittyvä julkisasiamies Darmonin ratkaisuehdotus; tuossa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tiettyjen Saksaan tuotuja tai sieltä vietyjä tuotteita koskevien valuutan tasausmaksujen maksamisesta kieltäytymiseksi oli välttämätöntä osoittaa, että tuonti- ja vientitoimien tavoitteena oli lainvastaisen edun saaminen yhteisön oikeuden perusteella, ja että tämän toteamuksen tekeminen kuului kansalliselle tuomioistuimelle.

päättelee tämän vuoksi, että tällainen tulkinta ei saa johtaa siihen, että toimivaltaisen valtion aineellisilla säännöksillä muutettaisiin 18 artiklan tavoitetta.

60. Näiden kantojen samoin kuin Bundesarbeitsgerichtin koko oikeuskäytännön, mukaan lukien sellaisen oikeuskäytännön, joka koskee sellaisiin seikkoihin turvautumista, jotka luovat pelkästään vahvoja epäilyjä, mutta jotka eivät varmuudella osoita, että lääkärintodistuksessa todistetut seikat eivät vastaa todellisuutta, hyväksyminen rikkoisi sitä ensisijaisuutta, joka yhteisön oikeudella on kansalliseen oikeuteen nähden [44].

61. Väärinkäytösten tunnistaminen ei tosiasiassa voi tapahtua täsmälleen samalla tavalla kuin aloilla, joita yhteisön oikeus ei koske, sillä jos näin tapahtuu, se johtaa lääkärintodistusten todistusvoimaa koskevien yhteisön säännösten oleelliseen muuttamiseen. Väärinkäytökseen pohjautuvaan puolustusperusteeseen vetoamisen mahdollisuuden hyväksyminen voi vaarantaa asetuksissa N:o 1408/71 ja 574/72 vahvistetun järjestelmän tehokkuuden tai tavoitteiden toteutumisen [45].

62. Lopuksi katson, että asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohta, sellaisina kuin niitä on asiassa Paletta I annetussa tuomiossa tulkittu, merkitsevät sitä, ettei näissä säännöksissäkielletä etuuksien maksamiseen toimivaltaista laitosta eli tässä tapauksessa työnantajaa vetoamasta seikkoihin, joista edellisissä kohdissa esittämälläni tavalla varmuudella ilmenee, ettei henkilö ollut työkyvytön, ja esittämästä näyttöä näistä seikoista.

3) Kolmas kysymys

Riidanalaisten säännösten ja suhteellisuusperiaatteen yhteensopivuus

63. Vastattuani toiseen kysymykseen niin, että asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohtaa on tulkittava siten, ettei niissä kielletä etuuksien maksamiseen toimivaltaista

44 — Ks. vastaväitteitä, jotka julkisasiamies Tesauro esitti asiassa C-441/93, Pafitis ym., jossa tuomiota ei vielä ole annettu, 9.11.1995 antamansa ratkaisuehdotuksen 26 kohdassa sekä sitä seuraavissa kohdissa ja jotka koskivat samankaltaista ongelmaa, joka liittyi mahdollisuuteen esittää aineellisen oikeuden säännösten perusteella puolustukseksi oikeuden väärinkäyttöä koskeva peruste.

45 — Ks. samankaltaisten kysymysten osalta yhdistetyt asiat 205/82—215/82, Deutsche Milchkontor ym., tuomio 21.9.1983 (Kok. 1983, s. 2633, 30 kohta ja sitä seuraavat kohdat, erityisesti 33 kohta) ja asia C-290/91, Peter, tuomio 27.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2981, 8 kohta). Ks. myös julkisasiamies Jacobsin tässä viimeksi mainitussa asiassa antaman ratkaisuehdotuksen 20 ja sitä seuraavat kohdat, julkisasiamies Van Gervenin asiassa C-371/92, Ellinika Dimitriaka, tuomio 8.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2391) antaman ratkaisuehdotuksen 38 ja 39 kohta samoin kuin 8.6.1995 antamani ratkaisuehdotuksen 61 kohta asiassa C-63/93, Fintan Duff ym., jossa tuomiota ei vielä ole annettu.

laitosta eli tässä tapauksessa työnantajaa vetoamasta tosiseikkoihin, joista varmuudella ilmenee, ettei henkilö ollut työkyvytön, ja esittämästä näyttöä näistä seikoista, käsittelen nyt kolmatta kysymystä, joka koskee riidanalaisten säännösten ja suhteellisuusperiaatteen yhteensopivuutta [46].

64. Yhteisöjen tuomioistuin pitää oikeuskäytännössään suhteellisuusperiaatetta yhteisön oikeuden yleisenä periaatteena, jota yhteisöjen toimielinten on noudatettava käyttäessään toimivaltuuksiansa. Konkreettisesti ottaen tästä oikeuskäytännöstä [47] ilmenee, että yleinen suhteellisuusperiaate, joka on ylemmänasteinen oikeusnormi, edellyttää vastaavuutta yhteisön tavoittelemien, yleistä etua palvelevien päämäärien ja kansalaisten oikeuksiin vaikuttavien toimien välillä. Toisin sanoen käytetyn keinon tulee olla tarpeellinen ja asianmukainen päämäärän saavuttamiseksi, eivätkä sen haitat saa ylittää sen etuja eli haitat eivät saa merkitä tavoiteltuun päämäärän nähden sellaista suhteetonta ja sietämätöntä puuttumista, jolla vahingoitettaisiin kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä.

65. Asetuksen N:o 574/72 18 artiklan samoin kuin asetuksen N:o 1408/71 [48] säännösten tavoitteena on niiden sanamuodon mukaisesti suojata työntekijää, joka sairastuu oleskellessaan toisen jäsenvaltion alueella ja jolla tämän vuoksi on oikeus saada välittömästi rahaetuuksia. Konkreettisesti ottaen kyseisissä säännöksissä vahvistetaan työntekijän oikeutta saada asetuksen N:o 1408/71 22 artiklan mukaisia rahaetuuksia, kun hän on ensin toteuttanut asetuksen N:o 574/72 säännöksissä säädetyt toimenpiteet ja saanut oleskelupaikkansa toimivaltaiselta laitokselta työkyvyttömyyttä koskevan lääkärintodistuksen.

66. Asiassa Rindone antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi seuraavaa: "Jos toimivaltainen laitos voisi vapaasti jättää hyväksymättä asuinpaikan laitoksen teetättämän työkyvyttömyyden toteamisen, tästä voisi seurata —— näyttövaikeuksia työntekijälle, joka sillä välin olisi palautunut työkykyiseksi [49]." Asiassa Paletta I antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei "tämän asetuksen jonkun säännöksen tulkintaa, sellaisena kuin se ilmenee säännöksen sanamuodosta ja tavoitteesta, voida asettaa kyseenalaiseksi" [50] työnantajan valitseman lääkärin tekemän tarkastuksen toteuttamisessa esiintyvien käytännön vaikeuksien vuoksi.

46 — Tämän tapauksen tosiseikat tapahtuivat vuonna 1989 eli ennen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen voimaantuloa. Ei siis ole syytä tutkia sitä, onko tämä periaate kirjattu yleisesti sovellettavaksi säännöksi, kuten kansallinen tuomioistuin näyttää uskovan.

47 — Ks. esim. yhdistetyt asiat 279/84, 280/84, 285/84 ja 286/84, Rau ym. v. komissio, tuomio 11.3.1987 (Kok. 1987, s. 1069, 34 kohta); asia 265/87, Schräder, tuomio 11.7.1989 (Kok. 1989, s. 2237, 21 kohta) ja asia 5/88, Wachauf, tuomio 13.7.1989 (Kok. 1989, s. 2609, 18 kohta). Ks. myös asia C-36/94, Siesse, tuomio 26.10.1995 (21 kohta, Kok. s. I-3573) ja asia C-426/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 9.11.1995 (42 kohta, Kok. s. I-3723).

48 — Kuten julkisasiamies Mischo korosti edellä alaviitteessä 5 mainitussa asiassa Rindone antamansa ratkaisuehdotuksen 6 kohdassa, "asetus N:o 574/72 ei ole soveltamisasetus, jonka komissio olisi antanut neuvoston asetuksessa olevan valtuutussäännöksen perusteella. Kyse on päinvastoin asetuksesta, jonka neuvosto itse antoi perustamissopimuksen samojen määräysten nojalla kuin asetuksen N:o 1408/71 ja samassa menettelyssä (parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan) kuin kyseinen asetus". Julkisasiamies jatkoi: "Vaikka asetuksen N:o 574/72 tietyt säännökset ovat enemmän kuin pelkkiä soveltamissäännöksiä, —— ne on kuitenkin pätevästi annettu".

49 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu asia, tuomion 13 kohta.

50 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia, tuomion 27 kohta.

67. Toista ennakkoratkaisukysymystä koskevan edellä esitetyn tarkastelun ja edellä mainitun oikeuskäytännön mukaisesti uskon, että käytetty keino eli se, että lääkärintodistukselle annetaan tietty todistusarvo tähän liittyvine seurauksineen, on asianmukainen ja tarpeellinen keino tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi; päämääränä on sellaisten työntekijöiden suojelu, jotka tulevat työkyvyttömiksi oleskellessaan muussa jäsenvaltiossa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa. Käytetyn keinon avulla voidaan samalla turvata yhteisössä liikkuvien työntekijöiden vapaan liikkuvuuden perustavaa laatua olevan oikeuden käyttäminen [51].

68. Säätäessään asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 5 kohdan, jonka perusteella mielestäni voidaan, kuten totesin toiseen kysymykseen antamassani vastauksessa, esittää näyttöä seikoista, joista ilmenee varmuudella eli tavalla, jota ei voida riitauttaa tuomioistuimessa tai muilla prosessuaalisilla keinoilla, ettei työntekijä ollut työkyvytön, yhteisön lainsäätäjä ei riko työnantajan oikeuksia, koska se ei poista työnantajalta mahdollisuutta kumota tietyillä edellytyksillä lääkärintodistuksen synnyttämää olettamusta työkyvyttömyydestä. Niinpä haitat eli se seikka, että työnantaja voi kyseenalaistaa lääkärintodistuksen todistusvoiman vain sillä edellytyksellä, että se esittää näyttöä siitä, ettei työntekijä ollut työkyvytön, eivät ylitä etuja eivätkä merkitse tavoiteltuun päämäärään nähden suhteetonta ja sietämätöntä puuttumista, jolla vahingoitettaisiin työnantajan oikeuksien keskeistä sisältöä. Näin ollen etujen ja haittojen välillä on sellainen kohtuullinen suhde, ettei asetuksen N:o 574/72 18 artiklassa rikota suhteellisuusperiaatetta.

69. Sen sijaan, että hyväksyttäisiin asetuksen N:o 574/72 säännöksen pätemättömänä pitämistä koskeva ankara ratkaisu, koska säännöksessä rikottaisiin ylemmänasteista yhteisön oikeusnormia eli tässä tapauksessa suhteellisuusperiaatetta, on parempi tulkita riidanalaista säännöstä suhteellisuusperiatteen mukaisesti, koska hyväksyn mahdollisuuden vedota poikkeuksellisiin seikkoihin, jotka osoittavat varmuudella, ettei lääkärintodistuksessa tarkoitettua työkyvyttömyyttä ollut olemassa.

70. Tämän jälkeen tarkastelen tilannetta, jossa yhteisöjen tuomioistuin vastaisi kieltävästi edelliseen kysymykseen ja katsoisi, ettei työnantajalla, joka ei ole käyttänyt 18 artiklan 5 kohdassa sille annettua mahdollisuutta tutkituttaa valitsemallaan lääkärillä asianosainen henkilö, ole mitään muuta mahdollisuutta esittää näyttöä siitä, ettei työntekijä ollut työkyvytön. Toisin sanoen yhteisöjen tuomioistuin katsoisi, ettei työnantajalla edes ole mahdollisuutta vedota joko seikkoihin, jotka varmuudella osoittavat, että sellaiset oleelliset seikat puuttuvat, jotka ovat välttämättömiä, jotta lääkärintodistus katsottaisiin

51 — Ks. edellä alaviitteessä 5 mainittu asia Rindone, tuomion 13 kohta, alaviitteessä 19 mainittu asia Spruyt, tuomion 18 kohta ja alaviitteessä 2 mainittu asia Paletta I, tuomion 24 kohta.

pätevästi laadituksi, tai seikkoihin, joista todistuksen sanamuodosta huolimatta ilmenee tavalla, jota ei voida riitauttaa tuomioistuimessa tai muissa prosessuaalisissa menettelyissä, että todistuksessa todetut seikat eivät vastaa todellisuutta. Asetuksen N:o 574/72 18 artiklan riidanalainen säännös muuttuisi mielestäni pätemättömäksi tällaisen tulkinnan takia, koska säännös ei enää olisi suhteellisuusperiaatteen mukainen siltä osin kuin työnantajalle asetettu velvollisuus olisi suhteeton työntekijän tästä säännöksestä saamaan etuun nähden.

71. Näin ollen katson, että jatkuvassa yrityksessä tasapainottaa ja suojella sekä työnantajien että työntekijöiden oikeuksia, jotta työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisön alueella toteutuisi, asetuksen N:o 574/72 18 artikla on varaventtiili, joka ehkä on riittämätön ja jota pitäisi täydentää ja ajanmukaistaa, mutta jota kuitenkin on pidettävä pätevänä siltä osin kuin siinä kaikesta huolimatta taataan melko menestyksekkäästi työntekijöiden ja työnantajien vastakkaisten intressien tasapainottaminen.

72. Tämän vuoksi katson toiseen kysymykseen ehdottamani vastauksen perusteella, että asetuksen N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohdat eivät ole suhteellisuusperiaatteen vastaisia.

Ratkaisuehdotus

73. Näillä perusteilla ehdotan yhteisöjen tuomioistuimelle, että se antaisi Bundesarbeitsgerichtin sille esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavat vastaukset:

"1) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83, 22 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että asetusta N:o 1408/71 sovelletaan, vaikka rahaetuudet erääntyvät kansallisen lainsäädännön mukaan vasta tietyn ajan (kolmen viikon) kuluttua työkyvyttömyyden ilmenemisestä.

2) Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohtaa on tulkittava niin, ettei niissä kielletä etuuksien antamiseen

toimivaltaista laitosta eli tässä tapauksessa työnantajaa vetoamasta tosiseikkoihin, joista voidaan varmuudella päätellä, ettei työntekijä ollut työkyvytön, ja esittämästä näyttöä näiden seikkojen olemassaolosta.

3) Näin tulkittuna asetuksen (ETY) N:o 574/72 18 artiklan 1—5 kohdat eivät ole suhteellisuusperiaatteen vastaisia."